

Enerji stratejisinde dengeler değişecek mi?

Mini 'buzul çağı' korkuttu

Türkiye'nin de içinde yer aldığı Avrupa ve Asya bölgesinde havaların soğuması enerji tüketimini de artırdı. Türkiye'nin ortalama sıcaklığı geçtiğimiz hafta eksi 0.5 ölçülürken tüketilen doğalgaz miktarı da fırladı. Bazı uzmanların gündeme getirdiği 'mini bir buzul çağı'ın enerji politikalarını kökünden değiştireceği iddia ediliyor.

Bahadır Selim Dilek

ANKARA - Küresel iklim değişikliğinin olası etkileri, dünya üzerinde genel bir ısı atışıyla buzulların çözüleceği, çölleşmenin ve doğal afetlerin artacağı öngörülerine odaklanmışken, 2012 kışında ciddi sıcaklık düşüşlerinin yaşanması enerji piyasalarında alarm zillerinin çalmasına neden oldu.

Özellikle Türkiye gibi enerjide dışa bağımlı ülkeler açısından, uzun sürecek soğuk kış günlerinin artması olasılığı, mevcut koşullar ve bu koşullara bağlı veriler üzerinden oluşturulan enerji stratejilerinin de yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılacak gibi görünüyor.

Ortalama sıcaklık düştü

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK), açıkladığı 2012 yılı doğalgaz tahmini tüketim rakamları Türkiye'nin önünde sıkıntılı bir sürecin olduğunu ortaya koymuş durumda. Havaların hızla soğuması ve mevsim normallerinin altında seyretmesi, enerji tüketimini ciddi anlamda arttırmış durumda. Bu bağlamda, Enerji Bakanı **Taner Yıldız**'in "Bugünlerde çok fazla gaz çekiyoruz. Şu anda eksi 32 dereceyi bulan yerler var. Türkiye'nin ortalama sıcaklığı eksi 0.5 derece. Geçen yıllarda ortalama artı 5'in altına düşmüyordu. Her pozisyonun idare edilebilir yönetilebilir hali var. Ama diyelim ki bu soğuklar 3 derece daha düşse ve 10 gün daha devam etse ister istemez her tarafta sıkıntı olur" yönündeki açıklaması dikkat çekici.

Yıldız, her ne kadar, "Bazı dönemsel ve anlık sıkıntılar olabilir. Şaşırılmak, gerçekçi olmak lazım. Bu dünyanın her yerinde oluyor. ABD'de de böyle sıkıntılı anlar olabiliyor. Öngördüğümüz bir kesinti şu an yok. Ama şartlar o kadar enteresan gelişebiliyor ki daha fazla soğuk olduğu zaman daha fazla önlem almak zorunda kalıyoruz. Biz geçen yıl bir günde maksimum 171 milyon metreküp gaz çekmişiz. Şimdi bir günde 186 milyon metreküp gaz çekmişiz. Diyelim ki ihtiyacımız 188 milyon metreküp. 2 milyon metreküpte gaz

sıkıntısından bahsedilmez. Bardak o kadar dolu ki yüzde 99'u sağlanan bir yapıdan bahsediyorum" yönünde bir açıklama yapmış olsa da, gelecek döneme ilişkin tahminler çok fazla bahar havasına işaret etmiyor.

Kabus senaryosu

Rakamlar, Türkiye'nin soğuk hava nedeniyle tüketmekte olduğu enerjinin her geçen gün daha da attığını gösteriyor. Tahminlere göre Türkiye'nin bu yıl doğalgaz tüketimi yüzde 11,5 artışla 48,5 milyar metreküp olacak. Bu rakam geçen yıl için rekor bir çıkışla 43,5 milyar metreküp olmuştu. Tahminlere göre bu yılki tüketim ise geçen yılın da 5 milyar metreküp üzerinde gerçekleşecek.

Dünyanın küresel düzeyde mini buzul çağına gireceği yönündeki tahminler ise Türkiye'nin enerji politikaları açısından adeta bir kabus senaryosu. İngiliz Meteoroloji Dairesi'yle iklim araştırma ça-

lışmalarıyla tanınan East Anglia Üniversitesi'nin yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, küresel ısınmanın yerini artık, "mini buzul çağı" alacak. 30 bin ayrı meteoroloji ölçüm istasyonundan gelen verilere dayanarak gerçekleştirilen çalışmada, dünyada hava sıcaklıklarının yükselmesinin, 1997 yılında durduğu ortaya çıkmış durumda. Üstelik bu araştırmaya göre gelecek 15 yılın, güneşteki faaliyetler nedeniyle daha da soğuk geçmesi bekleniyor. Bu süreçte sıcaklıklar 2022'de dibe vuracak.

Araştırmalar, güneşteki faaliyetin azalmasıyla yaşanacak soğukların, sera gazlarının neden olduğu ısınmayı telafi etmeyeceği yönünde bulguları ortaya koyuyor. Bu, güneşin belirsiz bir süre için "kış uykusuna yatması" anlamına geliyor. Bu kış uykusu da yeni bir buzul çağına başlamasına neden olacak.

İşte bu noktada Türkiye gibi enerjide dışa bağımlı olan ülkeler enerji stratejisini yeniden gözden geçirmek zorunda kalacak.

Giderek soğuyan hava ve yıl içinde soğuk geçen gün sayısının artması, hem enerji talebini hem de enerji arzını yakından ilgilendiriyor. Avrupa'nın ve Türkiye'nin en önemli gaz sağlayıcısı olan Rusya'nın, giderek artması beklenen doğalgaz talebine ilişkin nasıl bir politika belirleyeceği henüz bilinmiyor.

Rusya'nın, enerji dosyasını stratejik bir enstrüman olarak kullanma eğilimi dikkate alındığında, doğalgaza yönelik yoğun talep, Moskova yönetiminin küresel ve bölgesel etkinliğini daha da arttırmasına zemin hazırlayacak gibi görünüyor.

Dengeler değişebilir

Giderek artan enerji talebi, siyasal nedenlerle piyasa dışına itilmeye çalışılan İran gibi ülkelere yönelik yaptırımların da sorgulanmasını beraberinde getirebilir.

Enerji fiyatlarının yükseleceği öngörüsüyle, enerji havzaları ve enerji güzergahları üzerindeki siyasal kırılganlığın da artması güçlü bir olasılık olarak ortaya çıkıyor. Küresel sermayenin ve özellikle de çok uluslu enerji şirketlerinin Ortadoğu ve Hazar havzalarını denetim altına alınması yönündeki çabalarını arttırması hatta sıcak savaşlara uzanan bir sürecin ortaya çıkması olasılığı giderek güçlenecek.

Türkiye'nin ise enerjide dışa bağımlı olan yapısını gözden geçirmede süreci, gelecek döneme ilişkin ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalması kaçınılmaz olacak. Gelişmiş ülkelerin orta ve uzun dönemli enerji stratejilerini -hemen her koşulu gözetenek- oluşturmasına karşın, AKP hükümetinin gümbürlik yaklaşımları, Türk halkını gelecek dönemde üşümeye mahkum kılacak gibi görünüyor.

